

NHÀ KHOA HỌC CHÂN ĐẤT VÀ HỆ THỐNG BƠM NƯỚC ĐỘC ĐÁO

Anh tuyên bố, chỉ cần 5.000 đồng có thể sở hữu một chiếc... máy bơm tiết kiệm năng lượng (!). Theo anh, sáng kiến này không những tốt cho thủy lợi mà còn tốt cho bất kể lĩnh vực nào cần bơm nước với dung lượng lớn, kể cả bơm nước cho chung cư cao tầng.

Anh tuyên bố, chỉ cần 5.000 đồng có thể sở hữu một chiếc... máy bơm tiết kiệm năng lượng (!). Theo anh, sáng kiến này không những tốt cho thủy lợi mà còn tốt cho bất kể lĩnh vực nào cần bơm nước với dung lượng lớn, kể cả bơm nước cho chung cư cao tầng.

Anh Tống Văn Dũng tại Chợ Công nghệ TechMart 2005

Đó là Tống Văn Dũng - nhà khoa học "chân đất" của Hà Nội mới chỉ học hết lớp 7. Phải thú thực, nếu không có bức thư tay của GS Nguyễn Lân Dũng, Chủ nhiệm Chương trình tự nguyện đưa tiến bộ KHKT vào hộ nông dân, chắc tôi nghĩ, anh là một gã khùng. Anh cũng tự nhận là mình không bình thường bởi chẳng ai như anh suốt ba năm trời chỉ "ăn cơm nhà vác tù và hàng tổng". Sân thượng nhà anh biến thành xưởng thực nghiệm, hằng ngày người ta thấy một người đàn ông ngoài 40 cứ loay hoay với đồng sắt vụn, ốc vít, dây rợ lằng nhằng rồi tháo tháo, lắp lắp loạn xạ. Lúc đầu, gia đình và bạn bè ủng hộ anh ghê lắm, nhưng sau thấy làm mãi mà chẳng ra đầu vào đâu, nhiều người bắt đầu nản. Thấy anh chểnh mảng việc lo "cơm áo gạo tiền" cho gia đình, đã vậy lại còn mang tiền nhà đổ vào các cuộc thí nghiệm không đâu, nhiều người bắt đầu nghĩ "tay này điên mất rồi". Thành quả từ mồ hôi, nước mắt "Do không có điều kiện nên tôi đành bỏ dở việc học hành để đi bộ đội. Giải ngũ, tôi về làm đủ thứ nghề, từ công nhân, xe ôm, thợ sửa điện, nước... Có người đã từng nói thẳng vào mặt tôi: Người ta bằng này cấp nọ còn chẳng ăn ai, hướng hồ anh, học không hết cấp hai thì làm được gì. Nhưng không hiểu sao cái máu tìm tòi nghiên cứu dường như ngấm vào người mất rồi nên tôi không bỏ được" - anh tâm sự. Vợ anh vốn là người hiền lành, ít nói, vậy mà chịu chẳng nổi đã không ít lần ném đồ thí nghiệm của anh ra đường. Thậm chí, bấy giờ chỉ cần nghe ai nói đến chuyện anh nghiên cứu máy bơm là đã nổi điên lên. Có lẽ vì vậy mà mới có chuyện anh hẹn lần hẹn lữa không cho tôi đến nhà. Gặng hỏi mãi, anh gãi đầu, gãi tai: "Phải đợi lúc vợ không có nhà, nếu không thì chết ngay". Nói rồi giọng anh bỗng buồn hơn: "Nói vậy thôi, chứ tôi cũng biết cô ấy phải chịu đựng một thằng khùng như tôi đã là vì

đại lắm rồi. Lắm lúc thương vợ lắm nhưng chỉ đẹp được đồ thí nghiệm vài ngày, sau đó, ngứa ngứa quá lại lôi ra. Rồi lại ầm ĩ...". Ít ai biết rằng, anh chính là tác giả của ý tưởng phân luồng giao thông Ngã tư Sở (Hà Nội) trong SEA Games 23 bằng giải pháp phân cách mềm. Ý tưởng này đã được một tiến sĩ của Học viện Kỹ thuật Quân sự giới thiệu trên báo Giao thông vận tải và sau đó được áp dụng phần nào vào thực tế. Hoặc như ý tưởng cho vận động viên thở oxy phục hồi sức khỏe, ý tưởng "trị thủy sông Hồng" bằng cách khơi thông, mở rộng dòng chảy... Tuy nhiên, với anh, ý tưởng thực hiện thành công nhất và cũng là tốn nhiều công sức, tiền của, thậm chí cả mồ hôi và nước mắt nhất chính là hệ thống đưa nước lên cao tiết kiệm năng lượng. Không bán - chỉ muốn chuyển giao miễn phí. Lúc đầu, mới nghe anh trình bày tôi chưa tin lắm, chỉ đến khi được tận mắt chứng kiến hệ thống hoạt động, tôi thực sự bị thuyết phục. Không cần mỗi nước, chỉ cần nâng nhẹ cần bơm là nước đã tự trào ra khỏi ống. Anh hỏi: "Chị đã bao giờ vẩy bút mực chưa, chị có nhận thấy điều gì không?". Thấy tôi còn ngạc nhiên, anh trả lời: "Mực bắn ra phải không? Bắn ra xa hay gần phụ thuộc vào lực vẩy của mình. Vậy tại sao điều đơn giản như thế mà ta không áp dụng để sản xuất máy bơm tay? Thực ra đâu có cần kiến thức cao xa gì, nó đều là những kiến thức cơ bản mà ta được học ở trường mà thôi, nếu biết vận dụng thì hiệu quả đến nhiều lúc ta không thể ngờ". Anh cho biết ý tưởng này được hình thành trong một lần gia đình đào giếng. Nhìn thấy những người thợ lấy tay xóc xóc đoạn ống một lúc nước bật lên - trong đầu anh chợt lóe lên một suy nghĩ: Tại sao không sử dụng chính cách này để bơm nước? Trong suốt ba năm, làm đi làm lại rất nhiều thí nghiệm trên mô hình với nhiều nguyên lý như lực đòn bẩy, đối trọng..., cuối cùng, anh phát hiện ra, chỉ dựa trên kiến thức vật lý lớp 7: hệ thống bơm nước sử dụng những quy luật của tự nhiên (lực hút Trái đất, quán tính ma sát...). Thực ra, chiếc "máy bơm" mà anh Dũng thường gọi phải được hiểu là "Hệ thống đưa nước lên cao tiết kiệm năng lượng" chứ không thể gọi là máy được. Hệ thống này vô cùng đơn giản vì tận dụng từ những món phụ tùng phế thải như xích, vòng bi, vành xe đạp. Nếu muốn đưa nước lên ở độ cao vừa phải, chỉ cần ống nước, van một chiều, xích, trục, dây cu-roa và mô-tơ chuyển tốc. Một lần bơm có thể bơm nước ra tại nhiều đầu ống. Hệ thống có ưu điểm: đơn giản cả về cấu tạo và dụng cụ (đều có bán trên thị trường), tiết kiệm năng lượng ít nhất là một nửa so với dùng máy bơm thông thường. Một ưu điểm lớn của hệ thống này là có thể tăng dung lượng nước bơm mà không tốn thêm điện năng, chỉ phải lắp thêm một số dụng cụ đơn giản như ống nước, quả nặng... Tuy nhiên, nhược điểm của hệ thống là cồng kềnh. Anh Dũng cho biết, vì hệ thống này cực kỳ đơn giản, dễ sử dụng nên đặc biệt phù hợp với vùng nông thôn. Chỉ cần 5.000 đồng là bà con có thể sở hữu một chiếc máy bơm nước bằng tay, còn với máy có công suất bơm 10m³ /giờ có giá khoảng 2,5 triệu đồng. Hiện tại anh đã nghiên cứu thành công việc sử dụng ắc-quy để vận hành hệ thống. Anh đang tiếp tục nghiên cứu sản xuất điện từ chính hệ thống bơm nước tiết kiệm năng lượng này và bước đầu đã có kết quả rất khả quan. Khi tôi hỏi, tại sao anh lại lao tâm khổ tứ với công trình này, anh nói đó là vì anh luôn nghĩ đến việc làm thế nào để giúp người nông dân có thể chủ động bơm nước với giá thành rẻ nhất, dễ dàng nhất. Chính vì vậy mà một hai năm trở lại đây, người ta vẫn thấy anh xuất hiện tại các hội chợ triển lãm thiết bị công nghiệp, nông nghiệp... để giới thiệu sản phẩm. Rồi người ta lại thấy anh cần mẫn đi gõ cửa từng cơ quan khoa học, quản lý để mong ai đó tiếp nhận sản phẩm mà mình làm ra - dù là chỉ để cho không. Anh nói với giọng rất buồn: "Tôi chỉ mong một lần nhận được sự quan tâm của một cơ quan quản lý Nhà nước. Họ chỉ kiểm chứng và đưa ra kết luận sản phẩm của tôi có đạt yêu cầu hay không thôi. Nhưng gặp họ khó quá". Gần đây nhất, anh đã đem "Hệ thống bơm nước tiết kiệm năng lượng" tham gia Chợ Công nghệ TechMart 2005. Qua đó, anh đã nhận được rất nhiều lời đề nghị chuyển giao công nghệ từ khắp

các tỉnh, thành trong cả nước. Nhưng anh vẫn luôn nhắc đi nhắc lại tâm nguyện: Chỉ muốn giúp bà con chứ không bán. Anh không bao giờ nghĩ đến chuyện đi đăng ký bản quyền. "Bản quyền làm gì khi nó quá đơn giản. Với lại tôi muốn càng nhiều người biết đến giải pháp này càng tốt vì như vậy người dân sẽ bớt đi một khoản chi phí lớn trả cho việc sử dụng điện mà hiệu quả lại rất cao. Nếu có ai mời, tôi sẵn sàng đến tận nơi để chuyển giao công nghệ".